

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉඩම් පරිහරණය සහ ජෛව විවිධත්වය

මහාචාර්ය සී. එම්. මදුමබණ්ඩාර
ජෛව විද්‍යාඥයා

භූමිය

ශ්‍රී ලංකාවේ ඉතාම වැදගත් ස්වාභාවික සම්පත, නිසැක වශයෙන්ම, භූමිය වන අතර කෘෂිකර්මය, වනාන්තර, ජෛව විවිධත්වය සහ වෙනත් බොහෝ සම්පත් රැඳී පවත්නේ ඒ මතය. ශ්‍රී ලංකාවේ භූමි ප්‍රමාණය පිළිබඳව මෑතදී සිදු කරන ලද නැවත ගණනය කිරීමකදී (ජෝමපේකරන් සහ සංගක්කාර, 1986) පෙන්නුම් කෙරෙන්නේ මුළු භූමි ප්‍රමාණය ව. කි. මී. 65,525 ක් වන අතර වැඩිම උනොත් ව. කි. මී. 10 ක පමණ වැරදීමක් මෙහි තිබිය හැකි බවය. වර්ෂ 1995 මැද භාගය වනවිට දස ලක්ෂ 17.8 ක පමණ ජනගහණයක් සහිත වූ මෙරටේ, භූමියක් මිනිසාත් අතර අනුපාතය දැන් එක් පුද්ගලයෙකුට හෙක්ටයාර් 0.3ක් ව පවතී. දකුණු ආසියාවේ අනෙක් රටවල් හා සැසඳීමේදී, බංග්ලාදේශය හැරුණුවිට, ඉහළම ජනගහණ ඝනත්වය ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකාවේය.

හෙක්ටයාර් දස ලක්ෂ 6.5 අතරින් කෘෂිකාර්මික භාවිතය සඳහා යෝග්‍ය පස ඇත්තේ හෙක්ටයාර් දසලක්ෂ 5.5 ක පමණි. ඉතිරි භූමි ප්‍රමාණය අධික බෑවුම සහිතව හෝ ගල් සහිතව හෝ ලවණතාවේ බලපෑමට ලක්ව හෝ ඇත. සෑහෙන තරම් හොඳ පසක් සහිත සමහර ඉඩම්වල වුවද, ජල හිඟය වැනි වෙනත් සීමාවීම් හේතුකොටගෙන කෘෂිකර්මය කළ නොහැකිය. මෙබඳු කාර්යයන් සඳහා ඉඩම් වෙන් කිරීම ද සංරක්ෂණ අවශ්‍යතා සඳහා වුවමනා කෙරේ. බෝග වගා කරන ලද සැබෑ ඒකකීර්ෂ භූමි ප්‍රමාණය වනුයේ හෙ. 0.1 ක් පමණි. වාරිමාර්ග සහ ජල විදුලිය අංශවල මෑතදී ඇතිවූ සංවර්ධනයන් නිසා දැන් හෙක්ටයාර් 1,30,300 ක් පමණ අභ්‍යන්තර ජලාශවල ජලයෙන් යට වී ඇත.

වර්තමාන ඉඩම් පරිහරණය

ශ්‍රී ලංකාවේ භූමිය පුළුල් වශයෙන් ප්‍රධාන පරිහරණ ඝන තුනක් යටතට ගැනෙන අතර, ඒ එකිනෙක ඝනයට දළ වශයෙන් මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් තුනෙන් පංගුවක් පමණ අයත් වේ. ඒවා නම්, වනාන්තර, කෘෂිකාර්මික ඉඩම් සහ විවිධ සම්බාධක හේතුකොට ගෙන ප්‍රයෝජනයට නොගෙන ඇති ඉඩම් ඇතුළුව අනෙකුත් සියලු භාවිතාවන් යටතට ගැනෙන ඉඩම් යන මේවාය.

තවමත් වැඩිම වශයෙන් භූමිය උපයෝගී කර ගැනෙන්නේ වනාන්තර සහ වනජීවීන් උදෙසාය. ඉතිරි වී ඇති ස්වාභාවික වනාන්තරවල භූමි ප්‍රමාණය හෙක්ටයාර් 2,043,296 ක් වශයෙන් ගණන් බලනු ලැබ ඇති අතර, මෙයට සංවෘත වන

වැස්ම (23.88%) මෙන්ම විවෘත වන වැස්ම ද යන දෙකම අයත් වේ. (ලෙග් සහ ජුවෙල් 1994) මීට අමතරව වන වැවිලි සහ වෙනත් කුඩා වනබිම් කඩවල් ඇත. දිවයිනේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් 28% කට අධික ප්‍රමාණයක් කැලෑ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් (16.1%) හෝ එසේ තැත්නම් වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් (12.4%) හෝ වෙන්කොට පරිපාලනය කරනු ලැබේ. (වන සම්පත් අංශයේ මහ සැලැස්ම 1995) කෙසේ නමුත්, මේ සංඛ්‍යාවලින් සැබෑ තත්ත්වය නිවැරදි ලෙස ඉදිරිපත් නොවනු විය හැකිය. මෙකී වන බිම්වලින් විශාල ප්‍රමාණයක් ඵලදායී නොවන අතර, ඒවා පිහිටා ඇත්තේ දේශගුණික වශයෙන් වියලි හෝ ශුෂ්ක ප්‍රදේශවලය. ඉතිරි වී ඇති ස්වාභාවික සම්පත්වලින් විශාලතම ප්‍රමාණයක් වියලි කලාපයට අයත් වන අතර, හෙක්ටයාර් දස ලක්ෂයකට මදක් වැඩි ප්‍රමාණයක් ඊට ඇතුළත් වේ. එසේ වුවද වන වගා ඇතුළු ඵලදායී වගාබිම්වල ප්‍රමාණය වසර කීපයක සිටම, විශේෂයෙන් දේශීය නොවන වෘක්ෂ විශේෂ සහිතව සෙමින් වුවද නිරසාර ලෙස වැඩි වෙමින් පවතී.

සියලු කෘෂිකාර්මික ඉඩම්වලට ගැනෙන්නේ දළ වශයෙන් මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් තුනෙන් පංගුවක් පමණ වන අතර, ඊට හෙක්ටයාර් දස ලක්ෂ දෙකක් පමණ අයත් වේ. භූමි ප්‍රමාණය අතින් බලන විට, තවමත් විශාලතම තනි බෝගය වී වන අතර, ඒ යටතේ හෙක්ටයාර් 8,00,000 ක් පමණ වගා කෙරේ. අනෙකුත් අපනයන බෝගවලට දැන් හෙක්ටයාර් 4,00,000 ක් පමණ අයත් වේ. මෙකී හෝගවල භූගෝලීය ව්‍යාප්තිය බහුල වශයෙන් නිරණය කරනු ලබන්නේ දේශගුණික, භූ-ලක්ෂණමය සහ ඓතිහාසික සාධක විසිනි. ආර්ථිකයේ සහ කෘෂිකර්මයේ මෑතදී ඇතිවූ වෙනස්කම් හේතුකොටගෙන ඊට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් 25%කට අධික ප්‍රමාණයක දායකත්වයක් ලැබෙන නමුදු කෘෂිකාර්මික වශයෙන් ක්‍රියාකාරී වන ජන සංඛ්‍යාව 50%ක්ව පවතී. එසේම, අපනයන ඉපයීම්වලින් අඩක් පමණ සහ රාජ්‍ය ආදායමෙන් 40%ක් පමණ එමගින් ලැබේ.

මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් ඉතිරි තුනෙන් එක් කොටස මිනිස් ජනාවාසවලට ගැනෙන අතර, ගෙවතු, නාගරික හා කාර්මික ප්‍රදේශ, මුදු ඉඩම් සහ ප්‍රයෝජනයට ගනු නොලැබූ ඉඩම්ද මීට අයත් වේ. ගෙවතු වලට පමණක් භූමි ප්‍රමාණයෙන් හෙක්ටයාර් 8,30,000 ක් පමණ ඇතුළත් වේ.

ඉඩම් පරිහරණයේ වෙනස්වීම්

පසුගිය දශකයේ මැද භාගයේ සිට ඉඩම් පරිහරණයේ වෙනස්වීම් හටගෙන ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවත්නා ඉඩම්

භාවිතා රටාව ඇත්ත වශයෙන්ම, මූලික වශයෙන් බලනවිට, යැපීම් සඳහා වූ සම්ප්‍රදායික ගොවිතැන් ක්‍රමයක් තුළට වාණිජ වැවිලි කෘෂිකර්මය හඳුන්වා දුන් යටත් විජිත ඉඩම් ප්‍රතිපත්තියේ දායාදයකි. වර්ෂ 1881 දී ශ්‍රී ලංකාවේ මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් 80% කට අධික ප්‍රමාණයක් වනයෙන් වැසී තිබුණු බව දැනට ලබාගත හැකිව තිබෙන තොරතුරුවලින් යෝජිත වේ. වර්ෂ 1948 දී ජාතික නිදහස ලැබෙන විට මෙය 45% දක්වා පහළ බැස තිබුණි. දැනට මෙය 24% පමණ වෙනස් වී ගණන් බලනු ලැබ ඇත. මේ අයුරින් ජනගහනය සීඝ්‍රයෙන් වැඩි වූ අතර, ප්‍රතිලෝම සම්බන්ධතාවක් පෙන්නුම් කරමින් වන වැස්ම හීන වී ගියේය.

වනයෙන් වැසී තිබුණු බොහෝ ඉඩම්, හේන් ගොවිතැනට තනු වූ ලඳු කැලැබිම් බවට පත්විය. මෑත භාගයේදී තණබිම් ප්‍රමාණය ද 22% කින් පමණ අඩුවී ගොස් ඇත. එතෙකුදු වුවත්, ලඳු කැලැ ඇතිවූ අනුපාතයෙන්ම නොවුවත් වන වගාව සැලකිය යුතු ලෙසකින් වැඩිවී ඇති බැවින් දැනගන්නට ලැබීම සතුටට කරුණකි.

ජාතික නිදහසෙන් පසුව වුවද කෘෂිකාර්මික ඉඩම් පරිහරණයේ සෑහෙන වෙනස්වීම් සිදුවී ඇත. (නිදසුනක් වශයෙන්, 1960 ත් 1980 ත් අතර කාල සීමාව ඇතුළත) වැවිලි බෝග සහිත ප්‍රදේශ හැර කෘෂිකාර්මික භාවිතාවන් සියල්ලකටම වාගේ අයත් බිම් පෙදෙස්වල සැලකිය යුතු වැඩිවීමක් මෑත දශකවලදී සටහන් කර ඇත. මේ අයුරින් හේන් බෝග මෙන්ම වී වගාවද වැඩි වී ඇත. (වගුව බලන්න) වැවිලි බෝග අතරින් රබර් සහ කේ ඒවායේ භූමි ප්‍රමාණයේ අඩුවීමක් ද සහිතව දැඩි පීඩනයකට ලක්විය. හේන් සම්බන්ධයෙන් සැලකීමේදී වචන ලද බිම් ප්‍රමාණයේ අඩුවීම 20% ක් විය. ඒ අතරම, ගොවීන්ට මහත් දුෂ්කරතා ඇති කළ අහිතකර වෙළඳපොළ තත්ත්වයක් පැවතුනේ වුවද පාරම්පරික නොවන අපනයන බෝග සීඝ්‍රයෙන් වැඩි විය.

මෑත දශකවලදී ශාඛා මාරුවල බෙහෙවින්ම බාධාකාරී ලක්‍ෂණයක් ලෙස පෙනෙන්නේ හේන් ගොවිතැන නිරතුරුවම සිදු කරගෙන යනු ලැබීම වන අතර, ඒවායේ භූමි ප්‍රමාණයේ හෙක්ටයාර් දස ලක්‍ෂයේ සිට දස ලක්‍ෂ එකහමාර දක්වා වූ සුළු වර්ධනයක් ඇතිව ව්‍යාප්ත වීමයි. එය පෙරට වඩා පුළුල් වී ඇති අතර, සාම්ප්‍රදායික හේන් වගා වක්‍රය අවුරුදු 8-10 සිට 2-3 දක්වා කෙටි වී ඒ හේතුවෙන් ඉඩම් භාවිතයේ අධිකත්වය වැඩිවී ඇත. තවත් බාධාකාරී ලක්‍ෂණයක් නම් රජයේ ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීමේ අවස්ථා වැඩිවීමයි. රටේ මුළු භූමි ප්‍රමාණයෙන් 6% ක් පමණ භූමියක් මිනිසුන් පත් ලක්‍ෂයක් පමණ දෙනා විසින් අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇති බව 1979 දී අනවසර ඉඩම් පිළිබඳ කරන ලද සමීක්‍ෂණයකදී හෙළි විය. හේන් ගොවිතැන මෙන්ම රජයේ ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීම ද වැඩි ප්‍රවණතාවක් සහිතව වැඩිවන ජනගහනයක් සමග නිරන්තරව සිදුවන බැවින් පෙනේ. කෙසේ නමුත්, නාගරික ප්‍රදේශවල වුවද, අනවසර අල්ලා ගැනීම් ජල මාර්ග සහ පාරවල් සඳහා වෙන් කරන ලද බිම්වල සිදුවනු දැකිය හැකිය. බොහෝවිට

එකිනෙක හා සම්බන්ධිත හේන් වගාව සහ අනවසරයෙන් ඉඩම් අල්ලා ගැනීම යන මේ දෙකම, තවමත් භූමි ප්‍රමාණයෙන් 75% කටත් අධික ප්‍රමාණයක අවසාන හිමිකම් දරන රජයේ ඉඩම් ප්‍රතිපත්තිය හා අදාළ වේ.

දියපාරවල් සහ ඇලවල් සඳහා වෙන්කර අති ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීම නිසා ජල සම්පත්වලට බරපතළ පාරිසරික තර්ජනයක් එල්ල වේ. දිය පාරවල් සඳහා වෙන්වූ ඉඩම් මෙන්ම සීඝ්‍ර බැවුම් ද කෘෂි රසායනික පොහොර අධික ලෙස යොදනු ලබන එළවළු කොටු බවට වැඩි වැඩියෙන් පරිවර්තනය වෙමින් පවත්නා කළුකර ප්‍රදේශවල විශේෂයෙන් මේ තත්ත්වය එසේම වේ.

උපයෝජ්‍යතාව සහ ඉල්ලුම

තිබෙන ඉඩම් ප්‍රමාණය මෙන්ම ඊට ඇති ඉල්ලුම ද පිළිබඳ දත්ත බොහෝවිට වැරදි රැසකින් යුත් දළ ඇස්තමේන්තුවකි. විවිධ ඝන අතර ඉඩම් බෙදී ගොස් ඇති ආකාරය පිළිබඳ දළ ශේෂ පත්‍රයකින් පහත සඳහන් ලක්‍ෂණ දැක්වේ.

	හෙක්ටයාර්
රක්ෂිත බිම්වලට අයත් ඉඩම්	585300
ජලාශ මගින් යටවන ඉඩම්	130300
දියපාරවල් සහ ඒවාට වෙන්වූ රක්ෂිත	290000
ප්‍රවාහන අංශය	115500
වෙනත් අවශ්‍යතා - විදුලිය බල මාර්ග, විදුලි සංදේශ මාර්ග ආදිය	50000
වනාන්තර සහ ජලාධාර ප්‍රදේශ	2000000
බැවුම් සහිත ඉඩම්	380000
මුහුදු මට්ටමෙන් බොහෝ ඉහළින් පිහිටි ඉඩම් (අඩි 5000 කට වැඩි)	76400
මුදු බිම්	77000
වගුරු බිම් සහ කඩොලාන	70000
දැනට ප්‍රයෝජනයට ගැනෙන (කෘෂි කර්ම හා ගෙවතු)	2635000
වෙනත් සියලු ඉඩම් (තණබිම්, හේන් සහ අතරින් පතර ප්‍රයෝජනයට ගැනෙන ඉඩම්)	728800
මුළු බිම් ප්‍රමාණය	6552500

වර්ෂ 2001 දක්වා හිමිකම් පවරාදීම සඳහා සැබැවින්ම ඇති ඉඩම් ප්‍රමාණය සහ ඒ සඳහා ඇති ඉල්ලුම ගැන තක්සේරුවක් කිරීම පිණිස ඉඩම් පරිහරණ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදන අංශය (1991) විසින් ප්‍රයත්නයක් දරනු ලැබ ඇත. වර්ෂ 1991 ජනවාරි මාසය වනවිට හිමිකම් පවරාදීම සඳහා

තිබුණු ඉඩම් ප්‍රමාණය හෙ. 1,81,264 ක් පමණ වූ ප්‍රමාණයක් බව මෙයින් පෙන්නුම් කරනු ලැබූ අතර, වර්ෂ 2001 දක්වා ඉල්ලුම හෙ. 2,74,072 දක්වා ගණන් බලනු ලැබිණ. මෙයින්, හෙ. 1,93,808 ක පමණ උනන්දුවක් පූර්වකථනය කෙරේ. එසේම, මේ ශත වර්ෂය අවසානවීමට පෙර සමස්ත ඉඩම් හිඟයක් පෙනී යාම ඇරඹෙනු ඇති බවට ද පූර්ව කථනය කරනු ලැබ තිබේ.

ඇතිවීමට පුළුවන. කෘෂිකර්මය සඳහා හොඳ පසකින් යුක්ත වූ වන රක්ෂිතයන් ප්‍රදේශවාසී ජනතාවගේ සහ දේශපාලන බලධාරීන්ගේ බලපෑම්වලට වැඩි වැඩියෙන් යටත්වනු ඇත. සම්මුති සමථයකට එළඹීම සඳහා ඇතැම් අවස්ථාවලදී වන රක්ෂිතයන් කප්පාදු කිරීම ද සිදු වේ. වනාන්තර සහ වනජීවීන් යටතට ගැනෙන මුළු බිම් ප්‍රමාණය පවත්වා ගනිමින් ඉඩම් හුවමාරු කර ගැනීමද සිදුවිය හැකිය. නිවාස

කෘෂිකාර්මික කටයුතු හා පදිංචිය සඳහා කැලෑ එළිකිරීම ඉඩම් පරිහරණයක් සේව විවිධත්වයක් කෙරේ තීරණාත්මක අයුරින් බලපා ඇත.

වර්ෂ 1989 දී පත් කරනු ලැබූ ඉඩම් හිමිකම පවරා දීම පිළිබඳ ජනාධිපති කාර්ය සාධක බලකාය මගින් උත්පාදිත දත්ත කුලීන්, තිබෙන ඉඩම් සහ ඒවාට ඇති ඉල්ලුම පිළිබඳ යම් සඳහනක් කෙරේ. මේ අනුව 1994 වන විට, මිනුම් දෙපාර්තමේන්තුවේ සහ උප දියාපතිවරුන්ගේ ද සහාය ඇතිව එය විසින් ඉඩම් හෙක්ටයාර් 2,87,656 ක් පමණ හඳුනා ගනු ලැබූ අතර, 1994 අවසානය වන විට ඉන් . හෙ. 1,66,661 ක් පමණක් ඉඩම් කට්ටි ලාභීන්ට භාරදෙන ලදී. "ලබාගත හැකිව තිබෙන" රජයේ ඉඩම් වශයෙන් හඳුනා ගනු ලැබූ ඉඩම් වෙන්කරදීමේදී පවා කාර්ය සාධක බලකායට විවිධ සම්බාධක ඇතිවිය. විශේෂයෙන් වියලි කලාපය තුළ ඵලදායී ඉඩම් හෙක්ටයාර් විසි ලක්ෂයක් පමණ අඩුවෙන් ප්‍රයෝජනයට ගැනෙන ඒවා බැව් ඉඩම් පරිහරණය පිළිබඳ ප්‍රශ්න ගැන පරීක්ෂා කර බැලූ ඉඩම් කොමිෂන් සභාවේ (1987) මතය විය. කෙසේ නමුත්, වනයෙන් වැසී ගිය සරු පස් සහිත ඉඩම් මෙන්ම වැවිලි අංශයේ සහ පෞද්ගලික අංශයේ වගා කළ නොහැකි ඉඩම් ද මීට ඇතුළත් විය. සංරක්ෂණ අවශ්‍යතා සහ වෙනත් සමාජ ආර්ථික සම්බාධක ද නිසා මෙකී ඉඩම්වලින් වැඩි හරියක් අයිතිය පවරාදීම සඳහා ලබාගත හැකි නොවේ.

තැනීමේ කටයුතුවලට සහ යටිතල සංවර්ධන කටයුතුවලට වැඩි වැඩියෙන් පරිවර්තනය වෙමින් පවත්නා තෙත් කලාපීය කුඹුරු සහ පොල් ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් මෙන් එක් පරිහරණයකින් තවත් පරිහරණයකට ඉඩම් පරිවර්තනය කරනු ලැබීමේදී මෙබඳුම ගැටුම් පැන නැගිය හැකිය. ඉඩම් පරිහරණය පිළිබඳ ගැටුම් විසඳීමේ ඵලදායී කාර්ය ක්‍රමයක් හඳුන්වාදීම අවශ්‍ය වේ.

තිබෙන ඉඩම් සඳහා ඇති තරඟකාරීත්වයට සහ ඒ හේතුකොටගෙන ඇති වන අහිරුවිය පිළිබඳ ගැටුම්වලට අමතරව, තිබෙන ඉඩම්වල පරිහරණය පිළිබඳ නිව්තාවේ වැඩිවීමක් ද ඇතිවනු ඇත. මේ ආකාරයට හේත් වගා වක්‍රය දශක කීපයක් තිස්සේ වඩ වඩාත් කෙටිව තිබුණු අතර, ඒවා අතරතුර කාලසීමාව ද කෙමෙන් අඩු විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් දැනටමත් පස් බාදනයවීම වැඩිව පස් සාරවත් බව අඩු වී ඇත.

තිබෙන ඉඩම්වල සීමාසහිත ස්වභාවයත්, ඒවා විවිධ භාවිතාවන් සඳහා යොදා ගැනීමට ඇති තරඟකාරී ඉල්ලුමත් නිසා මතුවට නිරන්තර සහ විශාල ගැටුම් තව තවත්

තවද, දැනට තිබෙන කෘෂිකාර්මික ඉඩම් අධික වශයෙන් පරිහරණයට ගැනීමේදී, සාරවත් බව පවත්වාගෙනයාම සඳහාත්, කෘමීන්ගෙන් සහ පළිබෝධවලින් ඇතිවන හානිය අවම කරගැනීම සඳහාත් කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය වැඩි වැඩියෙන් භාවිතා කිරීම සිදුවිය හැකි අතර, එකී ඉඩම් ඇයුරෙහි ඇති වන සත්ව හා වෘක්ෂලතාවලට ඉන් වඩාත් විශාල තර්ජන ඇතිවනු ඇත.

ඉඩම් පරිහරණය වෙනස්වීම සහ ජෛව විවිධත්වයේ බලපෑම්

භූමි ප්‍රමාණයෙන් කුඩා වුවද ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ ජීව විද්‍යාත්ම විවිධත්වයෙන් බෙහෙවින්ම පොහොසත් රටවල් අතරින් එකකි. මෙ පරිද්දෙන් ශ්‍රී ලංකාව ලෝකයේ ශාඛ විවිධත්ව සංරක්ෂණය හඳුනා ගනු ලැබ ඇති ප්‍රමුඛ පෙළේ වැදගත්කමකින් යුත් ස්ථාන 250 න් එකක් වේ. (ඩේවිස් සහ හේව්ඩ් 1994) තවද, එහි සත්ව හා වාසනාලතා අතර ඒකදේශීය සත්ව හා ශාඛ විශේෂ පිළිබඳ ඉහළ අනුපාතයක් පැවතීම ගැන ද ශ්‍රී ලංකාව ඉතා ප්‍රකටය. මෙකී ජීව විද්‍යාත්මක පොහොසත්කමට එක් හේතුවක් වනුයේ දිවයිනේ සත්ව හා ශාඛ සඳහා පුළුල් ලෙස විහිදී යන වාසභූමි මහත් රැසක් ඇති කරමින් කුඩා ප්‍රදේශයක් ඇතුළත භූ ලක්ෂණික සහ දේශගුණික තත්ත්වයන්ගේ පුළුල් පරාසයක් ශ්‍රී ලංකාව සතුව තිබීමයි. මෑත භූ විද්‍යාත්මක යුගයන්හිදී එය ඉන්දියා උපමහාද්වීපයෙන් සාපේක්ෂ වශයෙන් වෙන්ව තිබීම විශාලතර ප්‍රමාණයක ඒක දේශීයත්වය සඳහා හේතු භූත විය. තවද, ගතවූ සියවස් දෙක තුළදී ජෛව විවිධත්වය භායනාය වීමට මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතුභූත වූ නමුදු, සියලු ආකාරයේම ජීවීන්ට ගරු කිරීම පදනම් කොට ගත් දර්ශනවාද සහිත, ශ්‍රී ලංකාවේ දීර්ඝ සංස්කෘතික උරුමයද සත්ව හා ශාඛ සංරක්ෂණය පිළිබඳ වර්තමාන තත්ත්වයට දායක වී ඇත.

පෘථිවිය මත ඇති ජීවීන්ගේ විවිධත්වය සහ ආස්‍යත්වය සාමාන්‍යයෙන් දක්වන ජෛව විවිධත්වය යනු, එහි ප්‍රධාන උපාංග තුන වන ජාන, විශේෂ සහ පරිසර පද්ධති යන මේවායේ සාමූහික විවිධත්වයයි. මූලික වශයෙන් මෙකී උපාංගවල අඛණ්ඩ පැවැත්ම සඳහා වූ වාසභූමි තිබීමේ හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාව මෙකී සියලු උපාංගවලින්ම පොහොසත්ය. එබැවින්, ශ්‍රී ලංකාවේ ජෛව විවිධත්වය කෙරෙහි විශාලතම තර්ජනය ඇති වනුයේ වාසභූමි අනුක්‍රමයෙන් හීනවීම හෝ විනාශ වී යාම තුළිනි. විශේෂ කොටම වසර සියයකටත් අඩු කාල සීමාවක් තුළදී ස්වාභාවික වන වැස්ම 80% සිට 24% තෙක් අඩු වී යාම, බොහෝ සත්ව විශේෂවලට සහ ශාඛ විශේෂවලට තර්ජනයක් වූ වාසභූමි විනාශයට මූලික හේතුව වී ඇත. වැඩිවන ජනගහනය ද ජීවනෝපායන් සඳහා භූමිය කෙරෙහි බහුතර ජනතාවක් අඛණ්ඩව බලාපොරොත්තු කැබීම ද සහිතව ඉඩම් පරිහරණය පිළිබඳ ඉහත සඳහන් වෙනස්වීම් සහ ඒවායේ පාරිසරික බලපෑම් ද එක් අතකින් බලනවිට නොවැලක්විය හැකි ඒවා විය.

වනහරණය නිසා වාසභූමි විනාශ වී යාම හැරුණු විට, ඉඩම් පරිහරණ සැලසුම් සම්පාදනය දුර්වලවීම සහ නීති ක්‍රියාවේ යෙදවීමේ දුර්වලතා ද ජෛව විවිධත්වයේ පරිහානියට අනල්ප ලෙස දායක වී ඇත. ආරම්භක වශයෙන් මහා පරිමාණයෙන් කැලෑ කැපීම මගින් තව ජනාවාස ඇති කිරීමේදී ජන පදිකයන්ගේ ප්‍රයෝජනය සඳහා දර ලබාගැනීමේ ඉඩම් කට්ටි වෙන් කිරීම කෙරෙහි යොමු කොට ඇති

අවධානය ඉතා අල්පය. මේ නිසා දැනට තිබෙන වන රක්ෂිතයන්ට බරපතල තර්ජනයක් එල්ල වූ අතර, ගම්වාසීන් විසින් පමණක් නොව වාණිජමය වශයෙන් උනන්දුවක් දක්වන්නන් විසින් ද ඒවායේ නීති විරෝධී ලෙස දැව කැපීම සහ ඒවා බලෙන් අල්ලා ගැනීම ද බහුල ලෙස සිදු වී ඇත. තවත් නිදසුනක් නම්, එක් රක්ෂිතයක සිට වෙනත් රක්ෂිතයකට යා හැකි වන ජීවීන්ගේ වාසභූමි ව්‍යාප්ත කිරීමේ නිර්ව්‍යාජ අදහසින් යුතුව වනජීවී ගමන්මාර්ග ඇති කිරීමයි. මේ හේතුවෙන් ගෙන මිනිස්-අලිඇතුන් ගැටුම වැනි ගැටළු උද්ගත වූ අතර, ඒ නිසා ඇතැම් විට අපේක්ෂිත සක්‍රීය ප්‍රතිඵලවලට වඩා අධිකතර සෘණාත්මක ප්‍රතිඵල ඇතිවිය.

විශේෂයෙන්ම කඳුකර ප්‍රදේශයේ, ඇල-දොළ සඳහා වෙන්වූ ඉඩම් අනවසරයෙන් අල්ලා ගැනීම නිසා අපගේ ජල සම්පත්වල ප්‍රමාණය මෙන්ම ගුණාත්මක භාවය ද කෙරෙහි බලපෑමක් ඇති වෙමින් පවතී. කඳුකරයේ ඇතැම් පෙදෙස්වල, බණ්ඩාරවෙල අවට ඇල-දොළ රක්ෂිතයන්ගෙන් 20% කට අඩු ප්‍රමාණයක් තවම ඉතිරිවී තිබේ. ඒවායින් බොහෝමයක්, විශේෂයෙන්ම නුවරඑළිය අවට, එළවළු වගා කිරීම සඳහා අනවසරයෙන් අල්ලා ගෙන ඇති අතර, ඒවාට කාෂී රසායනික ද්‍රව්‍යද අධික වශයෙන් යොදනු ලැබේ. තෙතමනය ඇති බැවින් ඇල, දොළ රක්ෂිතයන් ජීව විද්‍යාත්මක වශයෙන් බෙහෙවින්ම ඵලදායී කලාපවලින් සමහරකි.

නාගරික ප්‍රදේශවල ද, නගර ව්‍යාප්තිය සඳහා ගැඹුරු සහ පහත් බිම් ගොඩ කිරීමත් නිවාස යෝජනා ක්‍රම සඳහා රබර් ඉඩම් සහ පොල් ඉඩම් වනසා දැමීමත් නිසා ආර්ථික මෙන්ම පාරිසරික බලපෑම් රැසක් හටගෙන ඇත. කොළඹ වැඩි වෙමින් පවත්නා "නාගරික ජලගැලීම්" පිළිබඳ සංසිද්ධිය මෙවැනි අහිතකර බලපෑම් අතරින් එකකි. පහතින් පිහිටි වෙරළාශ්‍රිත බිම්වල ජලජීවීන් ඇති කිරීම ව්‍යාප්ත වීම ද ගංවතුර රඳවා තබා ගන්නා ප්‍රදේශවලට බලපා ඇත.

කෙසේ වුවද, ඉඩම් භාවිතාවේ වෙනස්වීම් ජෛව විවිධත්ව සංරක්ෂණයට අවශ්‍යයෙන්ම බාධාකාරී නොවන බැව් සැලකිල්ලට ගැනීම මෑතවේ. කලක් ගතවීමේදී කුඹුරුවල ඊටම අයත් සත්ව සහ ශාඛ වර්ධනය වන බැවින් වගුරු බිම් කුරුඹුරුවලට පරිවර්තනය වීමෙන් අවශ්‍යයෙන්ම ජෛව විවිධත්වය හීන නොවෙනැයි යනු ඇතැමෙකුගේ විශ්වාසය වේ. (ප්‍රනාන්දු, 1984), කුඹුරුවලට කෘෂි රසායනික ද්‍රව්‍ය වැඩි වැඩියෙන් භාවිතා කෙරෙන විට, මේ ප්‍රකාශය දිගු කලක් වලංගු පැවතිය හැකි දැයි සැක සහිතය. එමෙන්ම, සිංහරාජ වනාන්තරය තුළට වඩා යාබද ගම්වල මදුරුවන්ගේ විවිධත්වය අධිකතර බැව් වාර්තා වී ඇත. කෙසේ වුවද, විද්‍යාඥයින් අතර සක්‍රීය මත හේදයක් මෙයින් නිරූපනය කෙරේ. එසේ නමුත්, මිනිසාගේ සුභසිද්ධිය සඳහා ස්වභාව ධර්මය සුළු වශයෙන් වෙනස් කරන අතරම මිනිසාගේ විවික්ෂණභාවය තුළින් ජෛව විවිධත්වය පොහොසත් කළහැකි බැව් මින් දැක් වේ. පරිසර විද්‍යාඥයින්ට අනාගතයේදී සැබෑ අභියෝගයක් ඇති වන්නේ මෙහිදීය.

ප්‍රධාන ගුම් පරිභෝජනයන්හි ව්‍යාප්තිය (පළාත් මට්ටමෙන්)

පළාත	මුළු ගුම්ය වර්ග කි.මී	අභ්‍යන්තර ජලාශ වර්ග කි. මී.	වනාන්තර වර්ග කි. මී.	ප්‍රධාන අපනයන හෙ. යා. 100	සුළු අපනයන හෙ. යා. 100	වී හෙ. යා. 100
බස්නාහිර	3602.6	91.5	195.4	1133.3	26.84	596.13
දකුණ	5398.3	161.3	932.1	748.6	132.01	971.78
ඌව	8315.9	165.4	3000.5	409.5	17.38	440.81
මධ්‍යම	5490.1	99.6	1401.7	1128	154.09	606.04
සබරගමුව	4868.8	47.7	764.8	1263.5	47.06	474
වයඹ	7430.8	381.1	1001.5	2178	18.99	1343.63
නැගෙනහිර	9157.8	634.4	3030.5	68.8	00	1466.09
උතුරු මැද	9780.2	730.8	3325.8	25	00	1611.02
උතුරු	8291.2	593.4	3946.1	68.6	00	465.44
එකතුව	62335.7	2509.2	17598.4	6998.55	396.37	7975.12

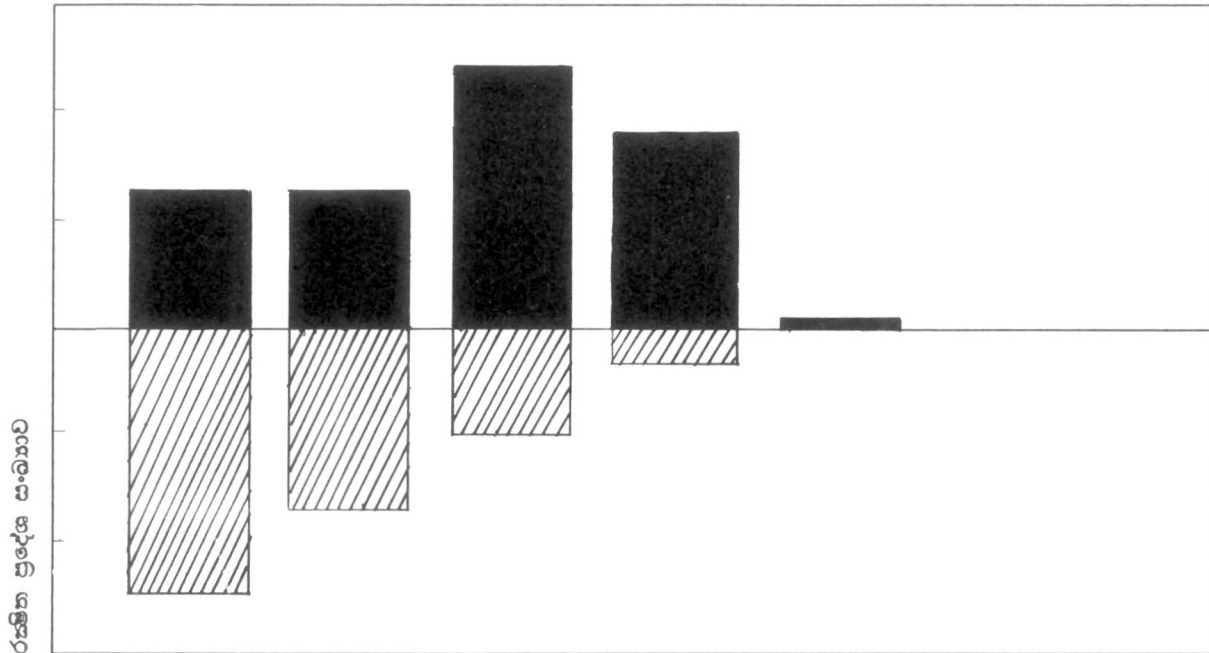
ප්‍රධාන අපනයන හෝග - තේ, රබර්, පොල්

සුළු අපනයන බෝග - කොකෝවා, කුරුඳු, කරදමුංගු, ගම්මිරිස් සහ කරාඹු නැටි

1969 - 1980 කාලසීමාව තුළ ඉඩම් භාවිතාවේ ප්‍රධාන වෙනස්වීම්

ඉඩම් භාවිතා ගණය	වෙනස් ප්‍රතිශතය	වෙනස් වාර්ෂික ප්‍රතිශතය	අනුපාතය හෙක්ටයාර්
විවෘත වනාන්තර	- 65	- 2	- 49868
සන වනාන්තර	- 24	- 1	- 25254
තණබිම්	- 22	- 3	- 146.6
තේ	- 21	- 0.9	- 3576
රබර්	- 12	- 0.5	- 1771
ලදු කැලෑ බිම්	+ 398	+ 24	+ 25096
වී	+ 56	+ 3	+ 18183
අතරින් පතර භාවිතා වන බෝග බිම්	+ 22	+ 1.3	+ 14858
ගෙවතු	+ 33	+ 2.0	+ 12185
ජලාශ	+ 41	+ 2.6	+ 5362
වන වැවිලි	+ 302	+ 18	+ 3888
වෙනත් බෝග බිම්	+ 1329	+ 83	+ 3584
පොල්	+ 19	+ 1.1	+ 3098

වනසංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරිපාලනය කෙරෙන රක්ෂිත ප්‍රදේශ ව්‍යාප්තවීම (විශාලත්වයෙන්)

රක්ෂිත ප්‍රදේශවල විශාලත්වයට අයත් පන්තිය (හෙ.)

ව. ජී. සං. දෙ.
  ව. දෙ.

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරිපාලනය වන නම්කළ ප්‍රදේශවල බිම් ප්‍රමාණය

ජාතික නම් කිරීම	සංඛ්‍යාව	බිම් ප්‍රමාණය (හෙක්.) ප්‍රමාණයේ අනුපාතය ප්‍රකාශිත	මුළු බිම් 1994
වන සං. දෙ..			
වන රක්ෂිත	177	518,199 (7.8%)	466,335 (7.1%)
යෝජිත රක්ෂිත	217	621,147 (9.4%)	589,388 (8.9%)
ජාතික උරුමය සතු වල්බිහි වූ ප්‍රදේශ	1	11,187, (0.2%)	11,187 (0.2%)
එකතුව	395	1,150,533 (17.4%)	1,066,910 (16.1%)
ව. ජී. සං. දෙ.			
වන මංපෙත්	1	10,360 (0.2%)	10,360 (0.2%)
ජාතික වනෝද්‍යාන	12	462, 448 (7.0%)	462,487 (7.0%)
ස්වභාවික රක්ෂිත	3	33,372 (0.5%)	33,372 (0.5%)
අභයභූමි	52	284,117 (4.3%)	284,117 (4.3%)
දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිත	3	31,574 (0.5%)	31,574 (0.5%)
එකතුව	71	821,871 (12.4%)	821,871 (12.4%)

වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව සහ වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරිපාලනය වන ස්වාභාවික වනාන්තර වර්ගවල හුම් ප්‍රමාණය (හෙක්ටයාර්වලින් සහ එක් එක් වනාන්තර වර්ගයේ මුළු ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙසින් ද දක්වා ඇත.)

වනාන්තර වර්ගය (මුළු බිම් ප්‍රමාණය)	වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව		වනජීවී සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව					එකතුව
	ව.ර.	යෝ.ර.	ව.ම.	ජා.ව.	ස්වා.ර.	අ.භ.	දැ.ස්.ර.	
පහතරට වැසි (141,506)	29,470 21%	34,842 25%	0 0%	0 0%	0 0%	8,391 6%	0 0%	72,703 51%
තෙත් මෝසම් (243,886)	17,110	22,123	0	65,389	9,299	15,276	0	129,197
වියළි මෝසම් (1,090,981)	212,358 10%	167,986 15%	? 0%	230,755 21%	15,207 1%	60,464 6%	1230 0%	688,000 63%
උප කඳුකර (68,616)	1,794 3%	24,119 35%	0 0%	1,696 2%	0 0%	16,387 24%	798 1%	44,794 65%
කඳුකර (3,108)	0 0%	2,151 69%	0 0%	187 6%	0 0%	167 0%	150 5%	2,655 85%
අතුරු එකතුව සංවෘත උඩුවැස්ම	260,732 17%	251,221 16%	0 0%	298,027 19%	24,506 2%	100,685 7%	2178 0%	937,349 61%
කඩොලාන (8,688)	9 0%	0 0%	0 0%	385 4%	43 0%	289 3%	0 0%	726 8%
ගංගාශ්‍රිත වියළි (22,435)	2,586 12%	4,794 21%	? 0%	8,981 40%	0 0%	1,276 6%	0 0%	17,637 79%
අතරින් පතර විවෘත (464,076)	27,820 6%	50,246 11%	? 0%	67,488 15%	2,602 1%	23,527 5%	131 0%	171,814 37%
මුළු ස්වාභාවික වනාන්තර	14%	306,261 15%	0 0%	374,881 18%	27,151 1%	125,777 6%	2,309 0%	1,127,526 55%

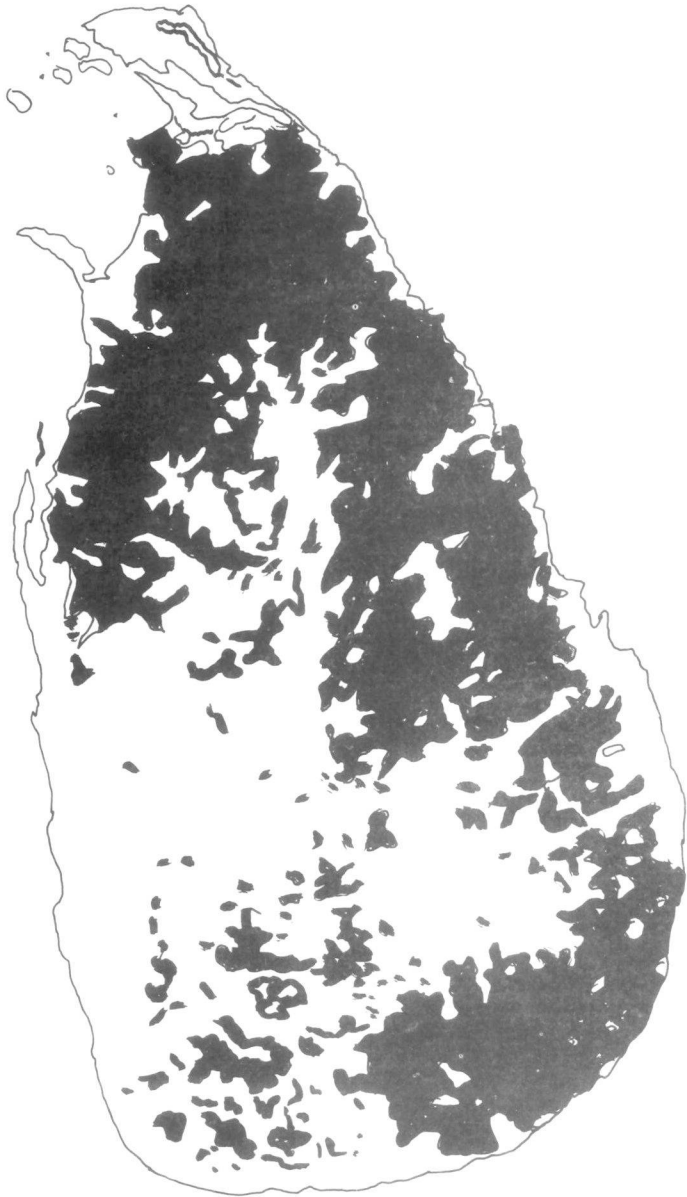
වර්ෂ 1992 දී ඉතිරි ව තිබුණු ස්වාභාවික වනාන්තරවල හුම් ප්‍රමාණය

කලාපය	මුළු හුම් ප්‍රමාණය (හෙක්.)	මුළු හුම් ප්‍රමාණයේ ප්‍රතිශතය
සංවෘත උඩුවැස්ම කඳුකර	3,108	0.05
උප කඳුකර	68,616	1.04
පහතරට	141,506	2.14
තෙත් මෝසම්	243,886	3.69
වියළි මෝසම්	1,090,981	16.49
ගංගාශ්‍රිත	22,435	0.34
කඩොලාන	8,688	0.13
අතුරු එකතුව විවෘත උඩුවැස්ම	1,579,220	23.88
අතරින් පතර	464,076	7.01
එකතුව	2,043,296	30.89

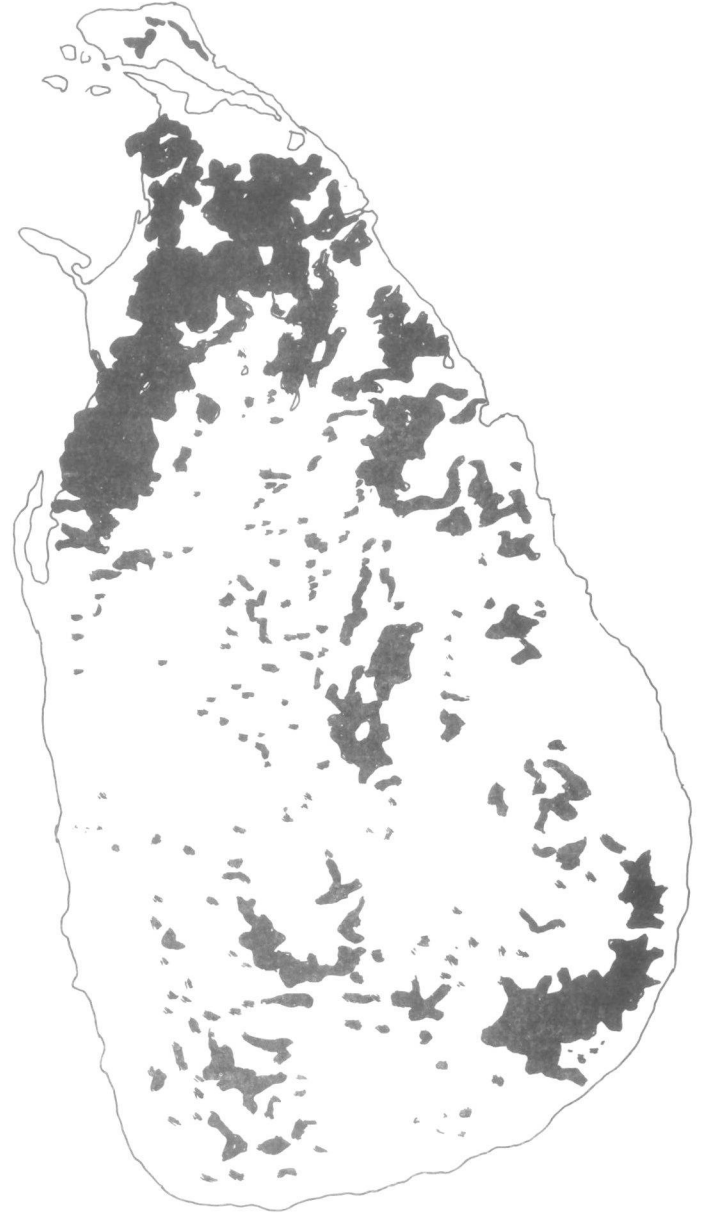
ප්‍රතිශතය පදනම් වී ඇත්තේ හෙ. 6,616,618 ක් වන මුළු හුම් ප්‍රදේශය මතය,
(මූලාශ්‍රය: ලෙග් සහ ජුවෙල්, 1994)

ශ්‍රී ලංකාවේ වන වැස්ම

1956

1992

වර්ෂ 2001 වනවිට තිබෙන ඉඩම් ප්‍රමාණය

ඉඩම් භාවිතා ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමේ අංශය (LUPPD) විසින් දිස්ත්‍රික්ක අනුව දී ඇති සංඛ්‍යා පහත දැක්වේ.

දිස්ත්‍රික්කය	1991 ජනවාරියේ තිබෙන ඉඩම්	අවශ්‍ය වන ඉඩම් 1991-2001	අතිරික්ත (+) හිඟ (-)
කොළඹ	187	3412	- 3225
ගම්පහ	184	7176	- 6992
කළුතර	538	4946	- 4411
මහනුවර	1715	6623	- 4908
නුවරඑළිය	873	5408	- 4535
මාතලේ	7846	6071	+ 1775
ගාල්ල	3265	5619	- 2354
මාතර	2190	3649	- 1459
හම්බන්තොට	16888	14105	+ 2783
යාපනය	1273	12681	- 11408
මන්නාරම	233	6353	- 6120
වවුනියාව	757	6123	- 5366
මූලතිච්චි	1667	8073	- 6406
මඩකලපුව	1462	10914	- 9452
අම්පාර	12562	19680	- 7118
ත්‍රිකුණාමලය	9322	9299	+ 23
කුරුණෑගල	3711	25342	- 21631
පුත්තලම	6209	13904	- 7695
අනුරාධපුර	55773	40414	+ 15359
පොලොන්නරුව	6009	18645	- 12636
මොණරාගල	34952	20056	+ 14896
බදුල්ල	1991	13088	- 11097
රත්නපුර	10476	9480	+ 996
කෑගල්ල	1181	4008	- 2847
එකතුව	181264	274072	- 193808

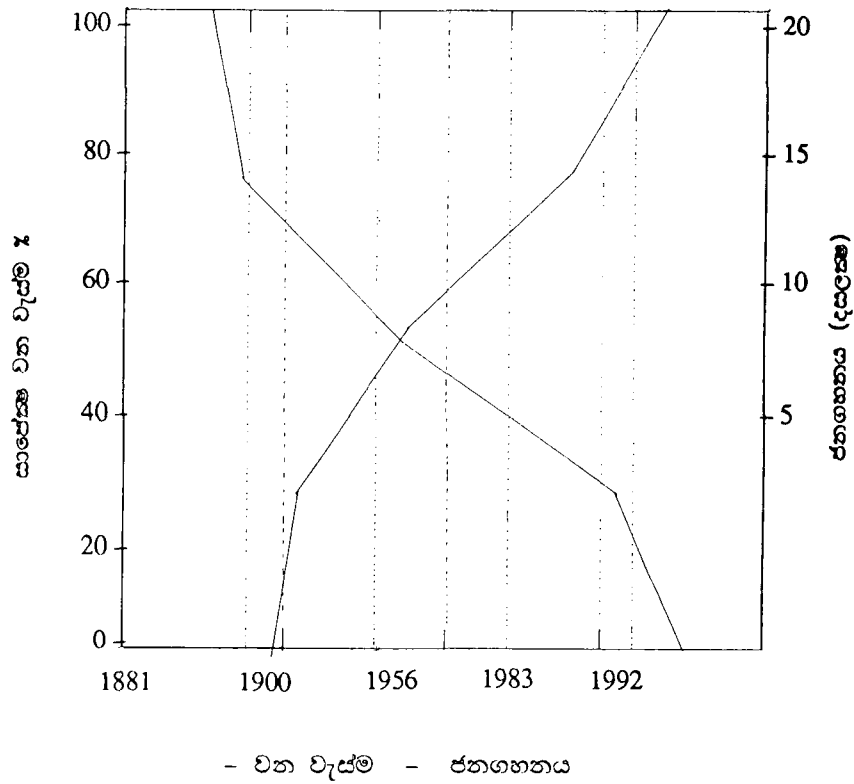
වගුව VII ජනාධිපති කාර්ය සාධක බලකාය - පළාත් සංඛ්‍යා - 1994 දෙසැම්බර්

පළාත	හඳුනාගනු ලැබූ	කෘෂිකර්ම	නිවාස	අයිතිය පැවරු මුළු ගණන	ශේෂය
උතුරු	8,525	2,459	1,091	3,550	4,974
තුරුමුණ	26,746	3,559	771	4,330	22,146
උතුරු මැද	1,15,518	32,570	10,208	42,778	72,740
වයඹ	34,911	27,857	1,232	29,089	5,822
බස්නාහිර	2,762	531	1,582	2,113	649
සබරගමුව	1,310	16,730	1,626	8,356	4,745
මධ්‍යම	1,270	46,213	303	6,516	6,188
ඌව	45,140	11,262	827	12,089	33,051
දකුණු	28,520	10,365	1,809	12,174	16,346
එකතුව	287,656	101,546	19,449	120,995	166,661

වන වැස්ම අඩුවීම (හෙක්.)

වර්ෂය	මුළු බිම් ප්‍රමාණය	වන වැස්ම	මුළු බිම් ප්‍රමාණයෙන් වන වැස්මේ ප්‍රතිශතය
1880	6,525,000	5,546,000	85
1900	6,525,000	4,567,500	70
1950	6,525,000	3,300,000	50
1956	6,525,000	2,871,000	44
1982	6,525,000	1,750,000	26.6
1985	6,525,000	1,566,000	24
1992	6,525,000	1,324,575	20.3

වැඩිවන මිනිස් ජනගහනයත් වනාන්තර අඩුවීමත් අතර සම්බන්ධතාව

වනසත්ව හා වෘක්කලතා සංයුතිය

ගණය	විස්තර කැරුණු විශේෂවල සංඛ්‍යාව	ඒකදේශීයත්වයේ ප්‍රතිශතය
වෘක්කලතා:		
ඇල්ගීය	896	සොයා ගන්නට නැත
දිලීර	1920	සොයා ගන්නට නැත
ලයිකන	110	35
පායි	575	සොයා ගන්නට නැත
ලිවර්වර්ට් (අක්මාකාරපත්‍ර)	190	සොයා ගන්නට නැත
මීමන සහ මීමන ආශ්‍රිත	314	18
විවෘත බීජක ශාඛ	1	00
ආවෘත බීජක ශාඛ	3100	27
සත්ව:		
ගොඩ ගොළාබෙල්ලන්	266	සොයා ගන්නට නැත
මකුළුවන්	400	සොයා ගන්නට නැත
මදුරුවන්	131	13
බුබුළු කුරුමිණියා (ගොඩබිමේ)	15	20
මත්ස්‍ය	59	27
උභයජීවීන්	37	51
උරගයන්	139	50
පක්ෂීන් (නේවාසික)	237	08
ක්ෂීරපායීන්	86	14

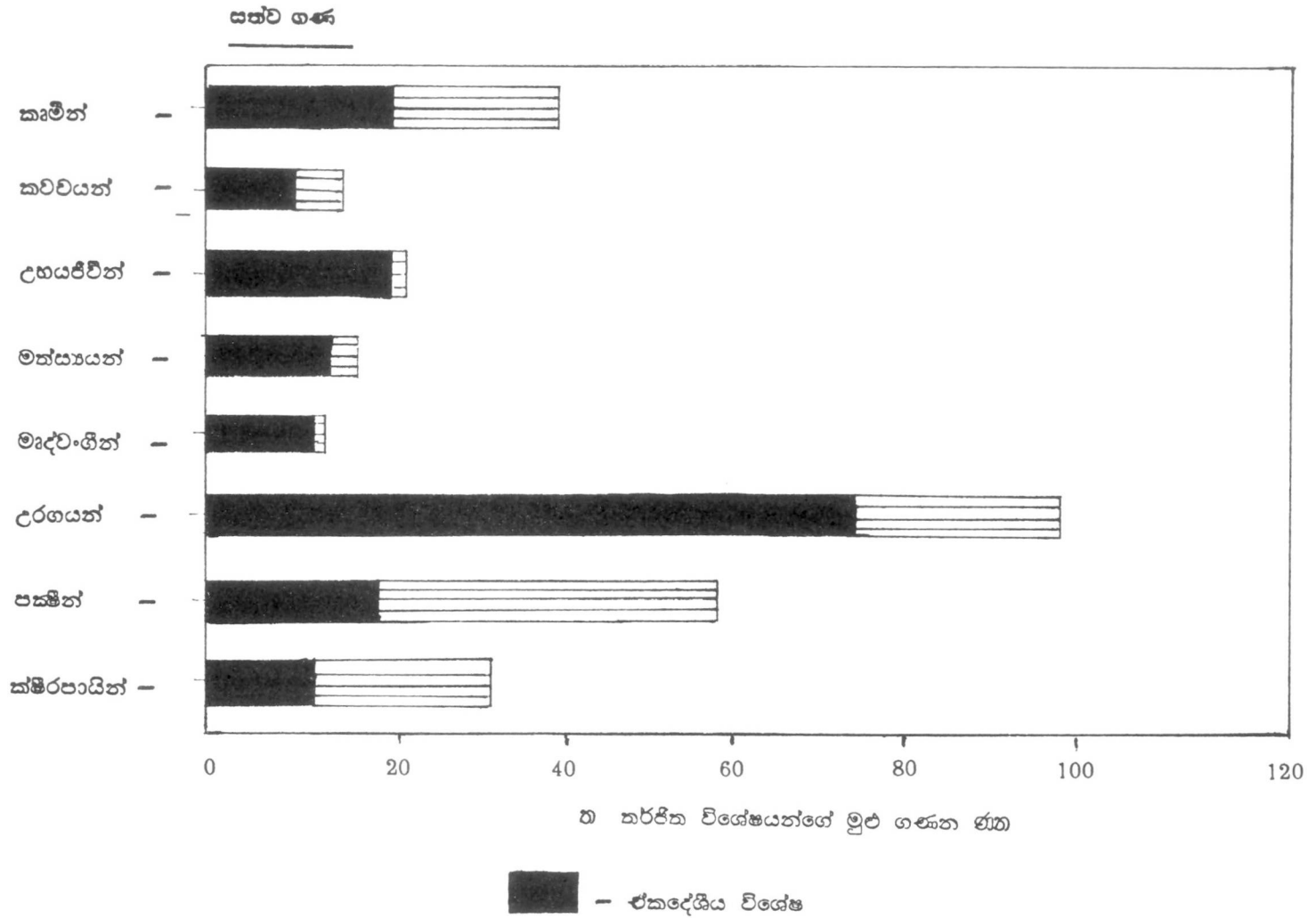
(විවිධ මූලාශ්‍රවලින් සකස් කරන ලදී)

* අධ්‍යයන ප්‍රමාණවත් නැත.

වනසත්ව විවිධත්වය, ඒකදේශීයත්වය සහ ව්‍යාප්තිය

සත්ව	විශේෂයන්ගේ ගණන	ඒකදේශීය විශේෂ	පහතරට තෙත් කලාපය	කඳුරට	පහතරට වියලි කලාපය	මුළු දිවයිනේ
මත්ස්‍ය	64	16(27%)	15	04	03	02
උභයජීවීන්	39	19(51%)	09	12	03	-
උරගයන්	139	72(51%)	51	30	32	02
පක්ෂීන්	237	21(08%)	13	14	04	03
ක්ෂීරපායීන්	85	12(14%)	06	09	03	02

තර්ජනයට ලක්වූ සත්ව විශේෂ

මූලාශ්‍රය: කොටගම, 1989